

Hautausmaiden hoitosuunnitelma

Kalajoen seurakunta

Hyväksytty kirkkovaltuustossa 14 / 5 2024

Sisällysluettelo

.....	1
1 YLEISTÄ	3
1 Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet	3
2. Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt	3
3. Hautausmaakohtainen esittely.....	3
4. Kirkon ympäristödiplomi	6
5. Hautausmaan kunnossapidon vastuut	7
6. Haudanhoitorahaston toiminta ja sopimushautojen hoito.....	9
7. Hautaukseen liittyvät toimintatavat.....	9
8. Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto	10
2 HAUTAUSMAIDEN YLEISHOITO	11
1. Hautausmaiden yleishoito.....	11
2. Hautausmaiden yleinen kunnossapito	11
3 HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON RESURSSIT	15
4 HAUTAUSMAIDEN HOIDON TAVOITTEET	16

Hautausmaan hoitosuunnitelma auttaa selkeyttämään hautausmaaympäristön ja hautapaikkojen hoidon vastuualueita ja neuvoo yleisluontoiset vuosittaiset hoitotoimenpiteet hautausmaiden eri osa-alueille. Hoitosuunnitelma auttaa kohdentamaan määrärahoja kustannustehokkaasti. Hoitosuunnitelmassa selvitetään yleisluontoisesti myös hautausmaan kunnossapitoluokitus, jonka pohjalta pystytään suunnittelemaan hautausmaaympäristön kunnossapitotoimenpiteet järkevästi ja tuloksellisesti.

1 YLEISTÄ

1 Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet

Hautaus-toimella tarkoitetaan hautausmaan hallinto-, suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapito- sekä hautauksiin liittyviä tehtäviä.

Hautaus-toimen perustehtäviä ovat hautaaminen, hautarekisterin ylläpito, hautausmaiden kunnossapito sekä seurakuntamestarityöt hautausmaalla mm. haudalle saatot ja uurnanlaskut. Kalajoen seurakunnalla on haudanhoitorahasto, joka vastaa sopimushautojen hoidosta. Hautaus-toimi huolehtii myös riittävästä hautapaikkavarannosta.

Hautaus-toimen laadullisia tavoitteita ovat muun muassa:

- laadukas, asiantunteva, luotettava ja yhdenvertainen palvelu kaikille
- toimivan ja turvallisen työympäristön varmistaminen
- vainajan kohtelu hienotunteisesti
- olemassa olevien hautausmaiden, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden ja hautojen kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- sankarihauta-alueiden kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- hautausmaiden toiminta kestävä kehityksen mukaisesti.

Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan vuotuisesti määritettyjen erillistavoitteiden seurannalla ja arvioinnilla, palautteilla sekä itsearviointilla.

2. Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt

Hautaus-toimilain mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla (HL 5 luku 13 §). Kalajoen seurakunnalla on hautaus-toimen ohjesääntö, jossa on tarkemmat toimeenpanoa ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista ja hautamuistomerkkien hyväksymisestä sekä hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

3. Hautausmaakohtainen esittely

Kalajoen kirkkomaa

Kalajoen kirkkomaa sijaitsee Kalajoen kirkon ympärillä. Kalajoen kirkkoa ympäröi n. 2 hehtaarin laajuinen kirkkotarha, joka on osittain ympäröity luonnonkiviäidalla – kirkon erillinen, kiviataan ja kirkkomaa

sisäänkäyntiin liittyvä tapulirakennus sijaitsee kirkkotarhan itäpäässä. Kirkkotarha on kokonaisuudessaan hautausmaa-aluetta, jonne on todennäköisesti tehty hautauksia seurakunnan neljännen kirkon valmistumisesta lähtien vuonna 1636.

Vuorenkallion hautausmaa

Vuorenkallion kappelin vieressä sijaitseva hautausmaa.

Hautausmaalla on muistolehto sekä sirottellehto ja muistokivi.

Vuorenkallion hautausmaa on perustettu vuonna 1890. Sen käyttö jäi kuitenkin toissijaiseksi, kun Kalajoen seurakunta sai luvan käyttää vanhaa hautausmaata vuonna 1894. Hautausmaa on perustettu Heusalan tilan maille Vuorenkallion taakse v. 1886-92.

Vuorenkallion hautausmaalla kappelin vieressä on ristikäinen muodostelma, johon on aseteltu noin 30 vanhaa rautaristiä. Ristit on tuotu Vuorenkalliolle kirkon hautausmaan kellotapulain laidalta kivetystöiden ja muun remontoinnin tieltä. Ristit oli poistettu käytöstä ja niitä ei haluttu hävittää. Ristien siirtämistä Vuorenkalliolle esitti Anna-Liisa Turpeinen ja hän myös suunnitteli monumentin yhdessä Götha Peltolan kanssa. Suurimmalta osalta ristit ovat kalajokisen Friisin konepajan valutyötä, mutta mukana on myös Helanderin tuotantoa.

Vanhoista risteistä koottu monumentti sijaitsee niin sanotulla katastrofialueella, joka otetaan käyttöön mahdollisen kriisitilanteen sattuessa.

Vuorenkallion kuusialta uusittiin kesällä 2018. Samalla kappelin eteen tehtiin seurakunnan porakivistä kiviaita, jossa on muotoiltu istutusallas.

Uurnalehdon ja kiven on suunnitellut Marja-Kaisa Siipola. Muistomerkki on koottu kahdesta kivistä, joita yhdistää rautainen spiraali. Kivet symboloivat kotia, spiraali elämän kiertokulkua. Muistokivi on kalajokista Pekkala Pink-kiveä, punaharmaata granodioriittiä.

Kynttilät, lyhdyt, kukat ja muut muistoesineet asetellaan tätä tarkoitusta varten rakennetulle levennykselle. Perinteisestä arkkuhautauksesta poiketen uurnan paikkaa ei jälkeempään voi erottaa, eikä kummulle aseteta tunnisteeksi minkäänlaista kiveä tai ristiä.

Himangan hautausmaa

Himangan hautausmaa sijaitsee Himangan kirkosta noin 1 kilometrin päässä. Himangan kirkolta etelään E8-tietä muutama sata metriä, heti huoltoaseman jälkeen oikealle ja heti vasemmalle. Hautausmaa oikealla. Hautausmaalla on muistolehto, jossa muistokivi.

Himangan ensimmäinen kirkkomaata sijaitsi kirkon itäpuolella ja sitä ympäröi kiviaita. Haudat kuuluivat määrättyille taloille. Vuonna 1859 kirkkomaata laajennettiin joka suuntaan. Vuonna 1880 päätettiin kirkkomaata jälleen laajentaa, mutta vuonna 1885 todettiin kirkkomaan käyvän ahtaaksi. Tänä päivänä on kirkon itäisellä puolella nähtävissä hautaristejä.

Nykyinen hautausmaa kirkosta noin 500 m on Kokkolan suuntaan vanhan Ouluntien nykyisen Kannuskyläntien varrella, Kannuskyläntie 14, vihittiin käyttöön mikkelinpäivänä 1889. Hiekkaa ajettiin hautausmaalle vuosina 1890, 1896, 1898, 1899 ja 1902. Hautausmaan uurnalehtoalue otettiin käyttöön syksyllä 2016. Hautausmaata laajennettiin vuonna 1980 ja viimeisin lisämaa-alue hankittiin vuonna 2016.

Vanha parihuone risteineen on vuodelta 1890 ja oli käytössä vuoteen 1976 jolloin tapuliin tuli kylmiö. Nykyään parihuone toimii varastona. Parihuonetta on korjattu ja maalattu kesällä 2012 ja viimeimmäksi kesällä 2023.

Huoltorakennus on vuodelta 2000, jossa säilytetään kappeliseurakunnan työvälineet ja koneet kuten ruohonleikkukoneet ja traktori. Huoltorakennuksessa toimii yleisölle vessa.

Raution hautausmaa

Raution kirkon ympärillä sijaitseva hautausmaa.

Jotta vainajien haudaus voitaisiin tehdä omassa kylässä ja asukkaiden itsemääräämisoikeutta parantaa, alettiin 1790-luvulla puuhaamaan omaa seurakuntaa. Oma kirkko ja hautausmaa saatiinkin vuonna 1800. Tällöin saatiin ensimmäinen pappi, pitäjänapulainen Henric Widel, joka tuli Rautioon vuonna 1803 ja aloitti kirkonkirjojen pidon.

Raution kappeliseurakunnan sankarihaudat

Hautausmaan ovat suunnitelleet Mona ja Lars Hedman 1958. Kivetys on tehty 1958, hautaukset 1941 ja 1945, 51 haudattua.

4. Kirkon ympäristödiplomi

Seurakunnalla oli voimassa ympäristödiplomi vuosina 2017-2021. Ympäristödiplomin uusimiseen tarvittavat työt on tehty, diplomin auditointi on tehty helmikuussa 2024 ja seurakunta odottaa diplomin käsittelyä Kirkkohallituksessa.

Seurakunnassa on laadittu vuonna 2020 kiinteistöstrategia, jossa sitoudutaan Hiilineutraali kirkko 2030-strategiaan sekä tavoitteisiin ja toimitaan energia- ja ilmastoystävällisesti.

Haudausmaiden kaikissa hoitotöissä toimitaan ekologisuus huomioiden. Kasvivalinnoissa asetetaan etusijalle taimien kotimaisuus ja ne hankitaan lähialueelta. Kasvit ovat kestäviä. Kasvien hoidossa käytetään ympäristövaikutuksiltaan vähiten haittaavia tuotteita ja rikkaruohot hävitetään mekaanisesti. Lannoitteet ovat hitaasti liukenevia luonnonmukaisia lannoitteita. Akkukäyttöisiä pienkoneita hankitaan lisää

tulevaisuudessa, kun koneet kehittyvät. Hautausmaiden reunavyöhykkeillä on mahdollisuuksien mukaan vähemmällä hoidolla olevia alueita sekä metsäalueita luonnonkasveille ja eläimille.

Liukkautta torjutaan sepelillä.

Jätehuollossa omaisille on järjestetty lajittelupisteet maatuville-, seka- ja metallijätteille sekä patterikynttilöille ongelmajäteastia. Lajitteluun tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Maatuvan jätteen seassa on usein muoviruukkuja ja kertakäyttökynntilöitä.

5. Hautausmaan kunnossapidon vastuut

Seurakunnan hautausmaiden hoitovastuu

Hautausmaailain (457/2003) 5. luvun 13. pykälän mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Hautausmaiden yleinen kunnossapito on seurakuntien ja seurakuntayhtymien hautausmaiden vastuulla.

Hautausmaiden vastuulla olevia hautausmaiden kunnossapitotöitä ovat:

- hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden kunnossapito (yhdessä urakotisijan kanssa)
- hautausmaiden yleisten alueiden kasvillisuuden kunnossapito
- hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden kunnossapito
- yleinen puhtaanapito ja jätehuolto
- yhteisten muistelualueiden kunnossapito hautausmaan käyttösuunnitelman mukaan
- sankarihauta-alueiden ja muiden merkittävien hautausmaiden kunnossapito
- seurakunnalle palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito kirkkovaltuuston päätöksen mukaan.

Omaisien hoitovastuu

Kirkkolain (652/2023) 3. luvun 33. pykälän mukaan haudat on pidettävä hautausmaiden arvoa vastaavasti hoidettuina ja haudan hoidosta vastaa hautausmaiden haltija. Omaisten vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautausmaiden merkkeineen sekä kasveille varattuine istutusalueineen. Reunakivillä haudalla omaisten vastuulla on hoitaa myös reunakivien rajaama alue. Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautausmaiden merkkeihin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset.

Omaisten hoitovelvoitteita ovat:

- haudalle hankitun hautausmaiden merkkinen hoito siten, että se on turvallisesti asennettu sekä tarvittaessa muistomerkin oikaisu. Esimerkiksi arkun tai uurnan maatumisen myötä muistomerkki voi kallistua. Routiva maa sekä puun juuret saattavat joko nostaa tai laskea hautakiveä. Siksi hautakiven asento on muistettava tarkistaa vähintään kerran vuodessa. Vaino tai kaatumaisillaan oleva hautakivi on vaarallinen paitsi omaisille myös hautausmaiden työntekijöille ja muille hautausmaalla vieraileville. Hautausmaiden haltijan on oikaistava hautakivi siten, ettei se aiheuta tapaturman vaaraa.
- haudan kasveille varatun istutusalueen hoito kevät- ja syyssiivouksineen. Kukka-alue hoidetaan siten, etteivät rikkaruohot kasva häiritsevästi. Kukkien istuttaminen ei ole pakollista. Haudan kukka-alueen hoidoksi riittää monivuotisen perennan hoito tai kukka-alueen pinnoittaminen maanpeiteperennalla tai sammalella. Haudon ei saa istuttaa puita tai pensaita. Istutukset eivät myöskään saa levittäytyä naapurihautojen puolelle tai täysikasvuisina olla haitaksi hautausmaalle tai hautausmaiden hoidolle.

- kukka-alueelle tuotujen muistoesineiden hoito ja kunnossapito, esimerkiksi loppuun palaneiden kertakäyttökenttien siivoaminen haudalta.
- reunakivien rajaaman alueen hoito.
- Lyhtyjen ja kukkamaljakoiden säilytys ei ole sallittua hautamuistomerkin takana

Hautausmaalla töitä tehtäessä on muistettava kunnioittaa naapurihautojen rauhaa. Roskia ja haravointijätteitä ei jätetä kasoihin käytäville, vesipisteiden vierustoille tai naapurihautoille, vaan ne viedään lajiteltuina hautausmaan jäteasioihin. Talvella lumen luontia naapurihautoille tulee välttää. Istutuskauhoja ja haravia löytyy niille varatuista telineistä. Käytön jälkeen työvälineet tulee palauttaa takaisin samalla paikalle. Hautausmailla on jätteiden lajittelupisteet omaisia varten. Haudan hoidosta syntyneet roskat ja jätteet tulee lajitella opasteiden mukaisesti hautausmaan jäteasioihin.

Muistomerkin hoito

Omaisten hankkiman muistomerkin hoito kuuluu kokonaan omaisten tehtäväksi. Seurakunnan toimesta kustannetaan ainoastaan hautaamisen tai hautausmaan hoidon yhteydessä muistomerkillä aiheutuneet vahingot.

Muistomerkin hoitoon kuuluu olennaisesti se, että muistomerkki on asennettu tukevasti ja turvallisesti paikoilleen. Hautausmaiden henkilökunta seuraa omalta osaltaan hautausmaan turvallisuutta, mutta muistomerkin osalta vastuu säilyy kuitenkin omaisilla. Mikäli muistomerkki kaatuessaan aiheuttaa vahinkoa toiselle osapuolelle, on omainen velvollinen kustantamaan aiheutuneet vahingot. Muistomerkki on pystytettävä pohjakiven päälle tukevasti ja suoraan. Kiven suoristaminen irtonaisella esineellä ei ole sallittua (esim. kivet, puupalikat, metalliesineet). Työntekijöiden ja hautausmaalla kävijöiden turvallisuuden vuoksi omaisten on huolehdittava siitä, että hautakivi pysyy suorassa. Omaisille lähetetään tiedote asiasta, mikäli hautaoikeuden haltijan yhteystiedot ovat ajan tasalla hautarekisterissä. Haudalle asetetaan yhteydenottopyyntö tilanteen korjaamiseksi, mikäli omaisia ei tavoiteta muutoin.

Haudan hoitamattomuus

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu.

Haudan hoidon laiminlyönti ja hoitamattomuuden perusteet ovat:

Hauta on ollut selkeästi hoitamatta vähintään kaksi vuotta. Seuranta toteutetaan valokuvaamalla hauta vähintään kerran vuodessa.

- muistomerkki on kaatunut
- muistomerkki on vaarallisesti kallellaan
- kukkapesässä tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkaruohoja tai puiden tai pensaiden taimia.

Kun kirkkoneuvosto on julistanut hautaoikeuden menetetyksi haudan hoitamattomuuden vuoksi, muistomerkkiä säilytetään haudalla vähintään kaksi vuotta siltä varalta, että omaiset haluavat noutaa

muistomerkin omaan käyttöön. Ennen muistomerkkien poistamista tehdään arvokkaiden hautojen inventointi.

Seurakunnille palautuneet muistomerkit kerätään huoltoalueelle varastoitavaksi noin kahden vuoden ajaksi siltä varalta, että omaiset haluaisivat muistomerkin itselle.

Seurakunnille palautunut hauta luovutetaan uudelleen edellyttäen, että haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen.

6. Haudanhoitorahaston toiminta ja sopimushautojen hoito

Kirkkolain 3. luvun 33. pykälän 2. momentin mukaan seurakunta ja seurakuntayhtymä voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta tai seurakuntayhtymä hoitaa hautaa määräjän maksua vastaan.

Kalajoen seurakunnalla on haudanhoitorahasto, jota hoidetaan kirkkovaltuuston hyväksymin säännöin.

Sopimushaudan hoitoon sisältyy:

- kukka-alueen kevätsiivous ja peruskunnostus, sekä lannoitus, kukkien istutus, kastelu, kuihtuneiden kukkien poistaminen, sekä tarvittaessa kasvinsuojelu
- nurmen hoito, kasveille varatun istutusalueen kanttaus ja nurmikon siistiminen istutusalueen ympäriltä ja rikkakasvien kitkeminen
- hoitokauden päättyessä kukkien poisto ja siivous

Hautausmaasta vastaava seurakuntamestari valitsee olosuhteisiin sopivat kukat haudalle. Hoitoon ei sisälly muistomerkin tai reunakivien hoito.

Hautainhoitorahaston resurssit

Haudan hoidosta perittävät maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset ja maksujen perusteet ovat kaikille samat (Hautausoimilaki 2:6,1–2 §). Hoitomaksua määritettäessä otetaan huomioon sekä hautojen välittömät hoitokulut että hautainhoitorahaston hallinnosta aiheutuvat välilliset kulut.

Hautojen hoidon välittömiin hoitokuluihin luetaan työntekijöiden palkat eläke- ja muine sosiaalimaksuineen, tarvikkeet, koneiden käytöstä aiheutuvat kulut sekä hautausmaalla toimivan työnjohdon kulut. Hautainhoitorahaston välillisiä kuluja ovat puolestaan rahaston yleishallinnosta, kuten hallintoelinten toiminnasta, toimitilojen ja toimistokoneiden käytöstä sekä toiminnan suunnittelusta, ylläpidosta ja valvonnasta aiheutuvat kulut.

Hautainhoitorahastosta maksetaan määräaikaisten kausityöntekijöiden ja nuorten kesätyöntekijöiden tekemiä haudanhoitorahaston töitä vuosittain.

Haudanhoitorahaston varoista tulee osuus työkoneiden ja käsityövälineiden, sekä tarvikkeiden kustannuksiin.

Kesäkukkia on tilattu vuosittain hoitohaudoilte yhteensä noin 600 kpl.

7. Hautaukseen liittyvät toimintatavat

Hautauksen yhteydessä tehtävät työt – kuten kaivutyöt ja kaivumassojen välivarastointi – voivat hetkellisesti heikentää hautausmaan yleisilmettä sekä aiheuttaa turvallisuushaittoja. Tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle. Arkkuhautauksen yhteydessä haudalla olevat hautamuistomerkit tai muut rakennelmat poistetaan haudalta hautauksen ajaksi seurakunnan määrittämän

aikataulun mukaan. Tehtävistä ja niiden kustannuksista sovitaan hautausjärjestelyistä huolehtivan henkilön kanssa. Hauta kaivetaan hautakartan määräämään paikkaan ja sen leveys ja pituus määräytyvät arkun suuruuden mukaan siten, että arkku mahtuu riittävän väljästi laskeutumaan vaakasuorassa asennossa haudan pohjalle saakka. Haudan kaivun yhteydessä syntyvät kaivumassat käsitellään seurakunnan määrittämällä tavalla. Erityisesti kiinnitetään huomioita kaivumassojen välivarastointipaikan sijoittamiseen niin, etteivät kaivumassat haittaa hautausmaan muuta käyttöä tai aiheuta turvallisuusriskejä. Tämän lisäksi varmistetaan, ettei kaivumassoja päädy hautausmaa-alueen ulkopuolelle. Haudan kaivamisen aikana näkyviin tulevat aikaisemmin haudatun vainajan jäännökset suojataan kaivamisen aikana ja sen jälkeen peitetään haudan pohjalle.

Omaisten on poistettava hautaamisen yhteydessä haudalle lasketut kukkalaitteet touko-syyskuussa 14 päivän ja muulloin 30 päivän kuluessa. Hautauksen jälkeen hauta täytetään kaivumassoilla, täyttö tiivistetään ja haudan pinta tasoitetaan, muotoillaan, nurmetetaan ja siistitään alueen edellyttämällä tavalla. Hautamuistomerkki asennetaan hautaustoimen osoittamalla tavalla paikoilleen siten, että muistomerkki ei vaaranna turvallisuutta eikä aiheuta haittaa hautausmaiden huoltotöille.

8. Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto

Hoitosuunnitelman hyväksyy kirkkovaltuusto.

2 HAUTAUSMAIDEN YLEISHOITO

1. Hautausmaiden yleishoito

Kalajoen seurakunnan hautaustoimen vastuulla oleva hautausmaiden yleishoito pitää sisällään seuraavat tehtävät:

1. kasvillisuuden hoito; nurmikkoalue, perenna- ja pensasalueet sekä puut
2. yhteisten muistelupaikkojen ja sankarihautojen hoito sekä seurakunnille palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito
3. hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden hoito ja talvikunnossapito
4. hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden hoito
5. puhtaanapito ja jätehuolto mukaan lukien kevät- ja syyskiivoukset hautausmailla

Hautausmaat luokitellaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisun ´Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS´ mukaan. Valtaosa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueiksi (R2).

Toimintaviheralueen hoidon tavoitteena on monipuolinen, viihtyisä, turvallinen, käyttäjäystävällinen ja toimiva viheralue.

On huomattava kuitenkin, että hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten ja hautaamisen vuoksi hautausmaan turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys voivat tilapäisesti heikentyä. Talvinen haudankaivuu näyttää hyvinkin epäesteettiseltä lumen valkeutta vasten. Hiekkamaalle haudattaessa hauta voi sortua laajalta alueelta ja häiritä tilapäisesti myös naapurihautojen turvallisuutta ja pyhyyttä. Hautaustoimen ohjesäännön mukaan tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle.

2. Hautausmaiden yleinen kunnossapito

Hautausmaan talvihoito Liukkautta torjutaan hiekoittamalla, kemikaalista liukkauden torjuntaa ei käytetä. Hiekoitushiekat poistetaan kevätkunnostuksen yhteydessä.

Talvikunnossapidosta vastaa hautausmailla ulkopuoliset urakoitsijat. Kulkuväylät aurataan ja tarvittaessa hiekoitetaan. Saattoväylät kulkuväylältä haudalle auraa ja hiekoittaa pääsääntöisesti hautaustoimen henkilökunta. Tarvittavat lumityöt tehdään vielä käsin esimerkiksi muistelupaikoilla. Varsinkin runsaslumisena talvena saattoreittejä auratessa joudutaan kasaamaan lunta käytäville ja lumi voi näyttää hyvinkin likaiselta ja epämiellyttävältä.

Puhtaanapito ja jätehuolto

Keskeinen hautausmaanympäristön viihtyisyyteen vaikuttava tekijä on alueen jätehuollon toimivuus. Jätehuollon suunnittelussa keskeisiä tekijöitä ovat keräysastioiden oikea sijainti ja mitoitus, jätteen lajittelu sekä keräysastioiden tyhjennysaikataulu. Nykymitoitus on toistaiseksi riittävä. Tarkoituksenmukaista on, että lajittelupisteitä on ensisijaisesti porteilla ja muutamia lajittelupisteitä hauta-alueilla. Hautausmailla on maatuvajäte astiat. Hautausmailla syntyy yleishoidosta ja hautaamisesta puutarhajätettä. Hautausmaiden roskasäiliöt tyhjenetään viikon välein. Irteroskat kerätään hautausmailta viikoittain. Pudonneiden lehtien ja oksien siivous aloitetaan syksyllä ja jatketaan keväällä. Hautausmaiden siivoustalkoot pyritään järjestämään keväisin ennen äitienpäivää. Siunaustilaisuuksien jälkeen haudoille jätetyt kukat ja kukkalaitteet poistetaan touko-syyskuussa 14 päivän ja muulloin 30 päivän kuluessa, minkä jälkeen seurakunnalla on oikeus poistaa ne.

Hautausmaan rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito

Toimintaviheralueiden (R2) rakenteet, kalusteet ja varusteet ovat toimintaan liittyviä ja hyvässä kunnossa sekä yleensä kattavasti valaistu. Kalusteiden, rakenteiden, pistorasiatolppien sekä kastelujärjestelmien kunto ja toimivuus tarkastetaan vuosittain ja tarvittaessa. Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.

Penkit ja roska-astiat pestään vähintään kerran kesässä. Irtonaiset kalusteet ja varusteet viedään talvisäilöön tai siirretään pois talvikunnossapidon tieltä. Talvisäilöstä tuodut kalusteet ja varusteet ovat kunnossa ja siistejä.

Roska-astioiden kannet pidetään lumesta vapaana talvella. Huonokuntoiset roska-astiat ja penkit vaihdetaan ehjiin. Valaisimien ja pistorasiatolppien kunto tarkistetaan syksyisin ja vialliset kunnostetaan välittömästi. Portit ja aidat kunnostetaan tarpeen vaatiessa.

Hautausmaan kasvillisuuden hoito

Kasvillisuuden hoito käsittää yhtenäisten nurmialueiden nurmenleikkuun sekä puiden, pensaiden ja perennojen hoitamisen hautausmailla. Kasvillisuuden hoitoa on esimerkiksi nurmikon kevät-kunnostus, paikkaus, lannoitus, kalkitus, leikkuu, rajaus, kastelu, rikkakasvien torjunta, ilmastointi, kattaminen, pystyleikkuu/harjaus ja syyskunnostus. Hautausmaiden nurmialueita kunnostetaan turvallisuuden vuoksi siinä vaiheessa, kun arkku tai urna maatuu ja maanpinta painuu.

Pensaiden hoitoa on kevät-kunnostus, hoitoleikkaus, muotoon leikkaus, harvennusleikkaus, alas leikkaus, lannoitus, kalkitus, paikkausistutukset, rikkakasvien torjunta, rajaukset, kattaminen, syyskunnostus, talvi- ja kevät-suojaus ja suojaus tuhoeläimiä vastaan.

Puiden hoitoa on puiden leikkaus, rakenneleikkaus, runko-, tyvi- ja juurivesojen poisto, latvuksen pienentäminen, latvustuenta, kevät-kunnostus, tuentojen tarkistus ja korjaus, kastelurikkakasvien torjunta, talvi- ja kevät-suojaus, kuntoseuranta- ja arviointi, lannoitus, kalkitus ja maa-analyysi sekä puiden poisto. Kasvillisuuden hoidossa noudatetaan hoitoluokituksen Toimintaviheralueiden (R2) laatuvaatimuksia.

Kalajoen seurakunnan hautausmailla on erilaisia puita, pensaita ja perennoja. Puusto aiheuttaa lisätöitä hautausmaan hoitoon esim. tuulisella säällä ja myrskyn jälkeen oksien pudottua. Hautausmaiden puut ja pensaat joutuvat koetukselle haudan kaivuussa. Juuristo voi vaurioitua laajalta alueelta ja puiden paksuja juuria joudutaan katkomaan. Jos juuria katkeaa kaivuun yhteydessä, puiden ankkurointi maahan heikkenee. Toistuvat haudan kaivuutöissä syntyneet juuristovauriot sekä maan tiivistyminen vaikuttavat puiden kuntoon. Hautausmailla on vanhoja puita jouduttu kaatamaan turvallisuussyistä.

Yhteisten muistelupaikkojen, sankarihautojen sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito

Hautausmaiden hoitoluokitus R2, toimintaviheralueet. Toimintaviheralueet ovat jalankulun ja pyöräilyn reittiyhteyksiin sekä liikuntaan, leikkiin ja erityistoimintoihin varattuja viheralueiden osia. Toimintaviheralueen hoidon tavoitteena on monipuolinen, viihtyisä, turvallinen, käyttäjäystävällinen ja toimiva viheralue. Valtaosa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueisiin.

Hoidon tavoitteena on monipuolisen viihtyisän, turvallisen ja hyvin toimivan viheralueen ylläpitäminen hyvässä kunnossa. Kasvillisuuden, rakenteiden ja laitteiden turvallisuutta ja alueen siisteyttä tarkkaillaan säännöllisesti. Havaitut puutteet korjataan mahdollisimman pian. Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.

Yhteisten muistelupaikkojen hoito

Kalajoen hautausmaan yleisiä muistelupaikkoja ovat

- muualle haudattujen muistelupaikka

Vuorenkallion hautausmaan yleisiä muistelupaikkoja ovat

- muualle haudattujen muistelupaikka
- uurnalehdon yhteiskivi
- evakossa uupuneiden muistokivi

Himangan hautausmaan yleisiä muistelupaikkoja ovat

- muualle haudattujen muistelupaikka
- uurnalehdon yhteiskivi
- evakkojen muistokivi

Raution hautausmaan yleisiä muistelupaikkoja ovat

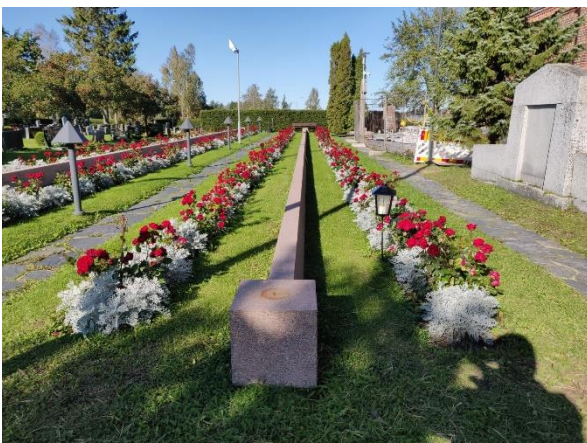
- muualle haudattujen muistelupaikka
- Vapaussodan muistopatsas
- Talvi- ja jatkosodan paasi
- Siirtolaisuudessa kuolleiden muistomerkki

Seurakunnan hautaustoimi poistaa tarvittaessa muistelupaikalle jääneet kuihtuneet kukat, palaneet kertakäyttökynntillät. Tarvittaessa muistomerkit pestään.

Hautaustoimi huolehtii yleisilmeestä puhdistamalla pinnat irtoaineista hoitokaudella sekä merkittävimpinä juhlapyhinä lumesta talvisin. Arkisin varmistetaan mahdollisimman esteetön pääsy muistelupaikoille.

Sankarihautojen hoito

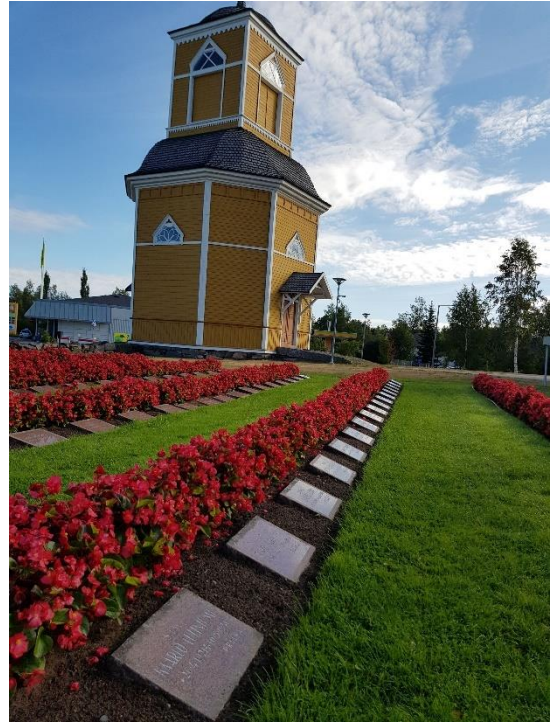
Sankarihautausmaan hoitoluokitus on R1, rakennetut arvoviheralueet. Rakennetut viheralueet ovat laadukkaista materiaaleista korkeatasoisesti rakennettuja viheralueita. Ne ovat erityisen arvokkaita puutarhakulttuurin, puutarhataiteen, kulttuuriperinnön, arkkitehtuurin tai muiden maanomistajan määrittämien ominaispiirteiden vuoksi. Rakennetuksi arvoviheralueeksi luokittaminen edellyttää erityisen arvon nimeämistä ja sen perustelua.

Rakennetun arvoviheralueen hoidon tavoitteena on paikan omaleimainen arkkitehtoninen, historiallinen, puutarhataiteellinen ja kulttuurinen ilme. Hoitotyössä

noudatetaan kohdekohtaisia käyttö- ja hoitosuunnitelmia, suojelumääräyksiä sekä tilaajan tai omistajan erikseen laatimia ohjeita. Hoito on intensiivistä ja hoitotoimenpiteitä tehdään alueella päivittäin. Sankarihautausmaat luokitellaan rakennettuihin arvovierallesiin.

Kalajoen seurakunnan kirkkomaalla, Raution hautausmaalla ja Himangan kirkon pihamaalla on sankarihautoja. Sankarihautojen hoidon tavoitteena on sankarihauta-alueen säilyttäminen arvoa vastaavassa kunnossa.

Kalajoen seurakunnan hautausmailla sankarihautoille laitetaan ja poistetaan kynttilälyhdyt yhteistyössä koululaisten, reserviläisten sekä kyläyhdistysten kanssa. Kynttilät sytytetään lyhtyihin itsenäisyyspäivänä ja jouluna. Hautakivet pestään ja huolletaan tarvittaessa. Huhti-toukokuussa sankarihautausmaa siistitään talven jäljiltä. Kukkapesiin vaihdetaan multa. Kesäkukat istutetaan kesäkuun alussa. Kesäkukat kastellaan tarvittaessa muutaman kerran viikossa ja hoidetaan vähintään kerran viikossa. Rikkakasvit poistetaan kukkahoitojen yhteydessä. Huonokuntoiset kukat vaihdetaan uusiin. Nurmikkoa leikataan kerran viikossa ja pidetään moitteettomassa kunnossa.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito

Seurakunnalle palautuu hautoja hoitamattomuuskuulutuksen tai hallinta-ajan päättymisen myötä. Toisinaan omaiset luovuttavat haudan takaisin seurakunnalle oma-aloitteisesti ennen hallinta-ajan päättymistä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voi jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin (KJ 3 luku 60 §).

Arvion tekeminen siitä mikä muistomerkki tai hauta on kulttuurihistoriallisesti merkittävänä säilytettävä, on vaikea tehtävä. Huomattavaa on myös, että kaikki hautamuistomerkit eivät sinänsä ole säilyttämisen arvoisia. Niillä voi olla kuitenkin merkitystä koko hautausmaan kannalta, jolloin varsinainen säilytyskohde on hautausmaan kokonaisilme tai sen jonkin osan erityispiirteiden vaaliminen.

Mikäli hautausmaalla joudutaan suorittamaan valintaa säilytettävien ja hävitettävien muistomerkkien välillä, voidaan valintakriteerinä säilyttämisen puolesta pitää ainakin seuraavia:

- muistomerkki on 1800-luvulta
- muistomerkki on muodoltaan harvinainen tai erityisen kiinnostavasti koristeltu
- muistomerkissä on kiinnostava muistokirjoitus
- muistomerkki on pystytetty paikkakunnan tai Suomen historian kannalta muistamisen arvoiselle henkilölle tai tapahtumalle
- muistomerkki tai sen osa on taideteos.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen arvioinnissa ja inventoinnissa käytetään tarvittaessa asiantuntija-apua.

Kalajoen seurakuntien hautausmailla säilytettävät muistomerkit pyritään pitämään pääsääntöisesti alkuperäisillä paikoilla.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito kustannetaan hautausmaankiinteistön kustannuspaikalta.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito pitää sisällään seuraavat toimenpiteet:

1. Kulttuurihaudat merkitään hautarekisteriin siten, että niistä tarvittaessa saadaan raportti
2. Muistomerkin kuntoa seurataan siten, ettei se aiheuta turvallisuusriskiä. Myös rikkoutunut muistomerkki säilytetään, mutta tarvittaessa muistomerkki asennetaan hautapaikalle selälleen vaakatasoon turvallisuuden vuoksi. Muistomerkeissä annetaan näkyä ajan kerroksellisuus. Jäkälää ja sammalta ei pestä kulttuurihistoriallisesti arvokkaista muistomerkeistä.
3. Nurmihautoilla nurmikon leikkaaminen viikoittain sekä viimeistely siimaleikkurilla tarvittaessa kasvukauden aikana.
4. Reunakivihautoilla rikkakasvit kitketään hiekasta.
5. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaille haudoille istutetaan perennat.

Sukuhautoihin haudatut sankarivainajat

Hautarekisteritietojen mukaan Kalajoen seurakunnan hautausmailla on yksi yksityinen hauta, johon on haudattu sankarivainaja. Tämä hauta ovat edelleen omaisten hallinnassa, mutta seurakunta hoitaa sitä. Hallinta-ajan päättymisen tai hoitamattomuuden myötä seurakunnalle voi palautua tällainen hauta. Hautaustoimi säilyttää nämä hautapaikat kulttuurihistoriallisesti arvokkaana hautana, elleivät omaiset ja hautaoikeuden haltija erikseen asiaa kiellä. Hoitotoimenpiteet ovat samat kuin muissakin sankarihautojen hoidossa.

3 HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON RESURSSIT

Henkilöstö

Kalajoen seurakunnan hautaustoimi huolehtii hautausmaiden yleisten alueiden kunnossapidosta pääsääntöisesti omalla työvoimalla. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään hautojen kaivuutyössä, peittotyössä sekä talvella lumi- ja hiekoitustöissä.

Hautatoimessa työskentelee kaksi vakituista seurakuntamestaria kasvukaudella omien tehtäviensä ohella.

Määräaikaisia kausityöntekijöitä palkataan vuosittain kuusi noin puolen vuoden mittaiseen työsuhteeseen. Lisäksi palkataan kerrallaan viisi nuorta kesätyöntekijää kolmeksi viikoksi kerrallaan, kesälomien alusta loppuun saakka.

Koneet, laitteet ja käsityökalut

Hautausmaiden hoitoon käytettävä konekalusto on määrältään pieni. Konekalustosta suurin osa on nurmikonhoitoon tarvittavia koneita ja laitteita; ruohonleikkureita ja siimaleikkureita. Kalajoen hautausmailla on työkone, jota siirretään myös Rautioon, Himangalla on traktori. Koneita käytetään hautausmaan hoidossa, muun muassa maa-ainesten ja kesäkukkien kuljetuksessa, pensasalueiden uusimisessa ja hoitoleikkauksissa, puiden hoidossa puutarhajätteen, kalusteiden ja tarvikkeiden siirrossa. Pienkoneiden osalta esimerkiksi pensasleikkureissa on siirrytty kevyempiin akkukäyttöisiin koneisiin.

Koneita ja laitteita hautausmaiden hoitotöihin ovat mm. ajoleikkurit, työnnettävät ruohonleikkurit, puhaltimet, siimaleikkurit, pensasleikkurit, moottorisaha ja raivaussahat.

Lisälaitteita työkoneisiin ovat muun muassa routapiikit, trukkiapiikit, ja peräkärret. Käsityövälineitä hautausmaiden hoitoon ovat mm. lapiot, istutuskauhat, kottikärret, haravat, harat, ruhosakset, voimasakset, kastelukannut jne.

Hautausmaiden koneista, laitteista ja työvälineistä pidetään luetteloja ja ne inventoidaan vuosittain.

Konekaluston hankinnoissa suunnitellaan ensisijaisesti työn organisointia siten, että vain välttämättömät koneet hankitaan. On tärkeää huoltaa koneita, ja uusia tarvittaessa, koska varakoneita ei ole.

Hautausmaiden hoitoon hankittujen työkoneiden tavoiteikä on vähintään 7–10 vuotta. Pienkoneiden käyttöikä on vähintään 5–8 vuotta.

Toimitilat

Hautausmaatoiminnan edellytyksenä ovat riittävät sosiaali-, huolto- ja varastotilat sekä toimistotilat.

Kirkkoherranvirasto palvelee Jokelan pappilassa ja seurakuntatoimisto Himangan seurakuntakodilla hautausmaa-asioissa.

Kalajoen seurakuntakodin pihassa on autotalli/huoltorakennus. Himangan hautausmaalla on traktorihalli/huoltorakennus. Raution hautausmaalla on varastorakennus, samoin Vuorenkallion hautausmaalla.

Hautojen hoitoon tarvittavia työvälineitä kuljetetaan mukana eri hautausmaille.

4 HAUTAUSMAIDEN HOIDON TAVOITTEET

Tavoitteet vuosille 2024–2025

Vuorenkallion hautausmaan uuden alueen valaistus
Jätehuollon kehittäminen hautausmailla
Infotaulujen hankinta hautausmaille

Tavoitteet vuosille 2026–2027

Käytävien sorastus Kalajoella
Himangan hautausmaan aitojen uusiminen
Himangan hautausmaan lisäalueen suunnittelu ja käyttöönotto

Tavoitteet vuosille 2028–2033